

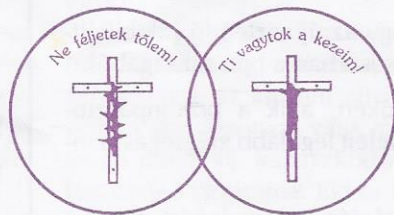
JOBEB

Máté 25,36: „...börtönben voltam és felkerestetek.”

LATOR

A megvetettek pasztorációját és szociális gondozását végzők lelkeségi és módszertani lapja
Internet partnerünk a TiszaNet • http://www.tiszanet.hu/mecses_majzik/

A MÉCSSES LELKISÉG LAPJA

1998. január

V. évf. 1. szám

OBMT

Folyóiratunk az Országos Bűnmegelőzési Tanács anyagi támogatásával jelenik meg

*A szeretet olyan gyöngeség,
mely hősiességre képesít.*

(Szent-Gály Kat.)

Otthonaink életéből: **Mécses tanya**

Kölcsönös érdeklődés.
Lengyel büntetésvégrehajtási dolgozók látogatása 1996.

Januári imaszándékok

4. Imádkozzunk azért, hogy az új esztendő sok elítéltek hozzon szabadulást, elsősorban a bűn rabságából.

11. Imádkozzunk támogatókért, akik a börtönpasztoráció szükséges anyagi feltételeit legalább elégséges szinten biztosítják.

18. Imádkozzunk rehabilitációs otthonainkért, hogy a feladatainknak, mindig magasabb szinten, eleget tessenek.

25. Imádkozzunk azért, hogy a Krisztusra mutató példaképünk, a Jobb Lator, minél szélesebb körben megismert és elfogadott legyen!

Februári imaszándékok

1. Kérjük a Szentlelket, hogy a megvetett embereken keresztül Krisztus szolgálatát mindig és minél nagyobb szeretettel tudjuk végezni!

8. Imádkozzunk az elhagyott, az utcára kiteszített, sodródó, bűnnek és a bűnöző embereknek kiszolgáltatott gyermekekért, hogy biztos, szerető révbe jussanak!

15. Imádkozzunk a megfélemlített, a gyáva, az önön vélt biztonságába gubódzó emberekért, hogy mások felé nyitottabbá váljanak és a jóleső félelmüket Istenszeretetükkel gyűrjék le!

22. Imádkozzunk saját magunkért, azért, hogy felismerhessük az igazi célunkat, az igazi, maradandó értékeket abban a tudatban, hogy „por voltunk és porrá leszünk!”

Március

1. Imádkozzunk azért, hogy a Nagyböjt szent időszakában magunkba fordulva fel merjük ismerni hibáinkat, bűneinket!

8. Imádkozzunk azért, hogy a saját gyarlóságainkat, bűneinket felismerve, elnézőbbek legyünk mások iránt is!

15. Imádkozzunk azért, hogy a felismert bűneinket igaz szívvel meg tudjuk bánni, majd bocsánatot tudjunk kérni azokért Jézustól, törekedve a jóvátételükre!

22. Mennyei Atyánk! Engedd meg, hogy a Jobb Latorhoz hasonlóan, legalább az utolsó óráinkban felismerjük Fiaidat Krisztust és adj erőt, hogy irgalmadért esedezve megszólítsuk őt!

29. Jézus Krisztus! a Jobb Latornak megígértet az örök üdvösséget. Erre vágyunk mi is mindannyian: szabadult és börtönben élők egyaránt. Bátoríts bennünket, hogy legalább az utolsó óráinkban amint a Jobb Lator, Hozzád fordulhassunk!

A tartalomból

Dr. Korinek László:

A rejtett bűnözési vizsgálatok legfontosabb eredményei 4

K.-J. Rauber nuncius úr szentbeszéde 8

Molnár János:

Karácsonyi mise a szegedi fegyházban. 9

Miksó Sándor:

Karácsony a börtönben
(avagy Élet a rácsok mögött) 10

Dr. Végb József:

Öngyilkos-jelöltekkel való bánásmód 12

Ifj. Lele József:

A Tíz parancsolat szellemében –
Bálint Sándor nevével. 14

Kereskényi Sándor

Karácsony Nagyfán 15

Támogatóink és olvasóink figyelmébe!

51.504 Ft-ot kaptunk Önöktől a törvény által biztosított ún. 1%-os támogatási lehetőségen keresztül. Hálásan köszönjük! A felhasználását a törvény előírása szerint sajtóközleményben kell nyilvánosságra hozni. Ezt az alábbiakban tesszük meg:

Közlemény

A Mécses Szeretetszolgálat Magyar Börtönpasztorációs Társaság az ún. 1%-os támogatási lehetőség keretében kapott 51.504 Ft-ot irodaszer vásárlására fordította, melyek bizonylatai a könyvelésünkben megtalálhatók és megtekinthetők.

Szeged, 1997. november 4.

Dr. Majzik Mátyás sk.
elnök

Bagó Györgyné sk.
könyvelő

Tisztelettel kérjük Olvasóinkat, hogy az idén is támogassák tevékenységünket a személyi jövedelemadó 1%-ának felajánlásával. Adószámunk:

19084121106

Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Adjunk hálát a Mennyei Atyánknak, hogy a Mécses Lelkiség és a folyóirata, a Jobb Lator ez évben már az ötödik évét, évfolyamát éli! Köszönjük meg a Szentléleknek, hogy segítségével a Mécses Lelkiség és a lapja is, terjed, és tartalmával szolgálhatja a törekvésünket: embertestvéreinken keresztül közeledni Urunkhoz, Krisztushoz.

A Mécses Lelkiség átítatja a börtönpasztoráció egészét: a börtönön belüli és azon kívüli, az utáni tevékenységeket. Irányt mutat, erőt közvetít, bátorítást nyújt, gyakorlati tapasztalatokat kínál, az ökumenikus összefogásnak ad teret és mutat példát. Serkent a szeretetünk növelésére, önzetlenségére, személyválogatás nélkülivé válására, szeretetkörünk bővítésére. Mindezt az embertestvéreinkben jelenlevő Krisztus felismerésével és a Krisztust hordozó embertestvéreinknek nyújtott cselekvő szeretetünkkel, a tudatos jócselekedeteinkkel és tevékenységeinkkel, az értük való imádkozással.

A tudatosság a jócselekedeteinkben azt jelenti, hogy ne csak az önkielégülésre törekvő ösztöneink irányítsák azokat, mert a tapasztalat azt mutatja, hogy a jószándék önmagában még kevés (lehet). Amint a közmondás is tartja: „A pokol tornáca is jószándékkal van kikövezeve!” Csupán maga az ösztönösség károkat okozhat annak a személynek, akire irányul, de leginkább saját magunknak okoz(hat) akár egy egész életet is tönkretevő károsodást. Ugyanis könnyen válhat a csak ösztönös „játékonykodás” és annak az öröme, önző, öntörvénykező, önkielégítő, szeretetnélküli cselekvésformává!

Igen! Szeretetnélkülivé, mert a szeretetet csak Krisztussal kapcsolatban lehet értelmezni. A Krisztus nélküli szeretet csak olyan önszeretet, mely önmagában hordozza a saját jutalmát. Azaz önmagát jutalmazza, ezzel kizárja Krisztust és az Ő szeretetét, az Ő jutalmát...

Különösen nagy a felelősségünk, a tudatosságunk elaradásával akkor, ha a szeretetünket mint vezetőket, mint evangéliumot hirdetőket, mint lelkigondozókat, mint levelezőket, mint saját körünket tekintve a börtönpasztoráció bármely feladatkörét végezzük. Ha a kiszolgáltatott testvéreink körében ténykedünk!

Szomorúan tapasztaljuk egy-két levelező és börtönben tevékenykedő, egyébként magasan képezett és vallásos, önkéntes munkatársunk esetében is, hogy a már fentebb is vázolt szeretet-csapdában vergődnek. Nem veszik észre, hogy a szorgalmukat, tevékenységüket már csaknem az önszeretet, az önmaguknak, önmagukban örömet okozó ösztönösség vezérli.

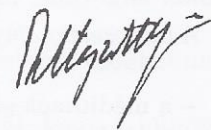
A börtönökben élők, a látszólagos nyüzsgő világban is, monotóniában élnek. Mindent és mindenkit, aki újat, változatosat mutat nekik, érdeklődve hallgatják és nézik. Sőt, azokat, akik őket partnernek tekintik, aki türelmes hozzájuk, akik érdeklődéssel, de nem lenézően fordul feléjük, azt szinte rajongással veszik körül. Ez a reakció bizony mindannyiunknak jól esik... Ekkor kezdődik – ha Jézus kezét elengedjük – a csapda! Már nem is én vagyok a csoportért, a gondozottaimért, a levelező partneremért...

és rajtuk keresztül Krisztusért, de fordítva: a csoport, az egyén van értem...

Ekkor kezdődik, kezdődhet egy nehezen visszafordítható folyamat, egy zuhanás, távolodás Krisztustól, amikor az elveszett, az általam elhagyott Isten helyében a csoport, a gondozottam válik számomra szinte nélkülözhetetlen pótlékká, kapaszkodóvá, biztonságot és öngazolást nyújtó társammá. Ekkor már nem én vezetem a csoportot, a levelező társamat, de függőségbe kerülök tőlük. Úgy érzem, hogy ha elvonnék tőlem őket, akkor összeomlana a világ, összeomlana az életem. Igen, mert Krisztus nélkül, aki a biztos alapunk, aki az Út, az Igazság és az Élet, minden más ingatag, időleges és kétségbeejtő! Ezért és ilyenkor már a jószándékú figyelmeztetéseket a veszélyre, már szinte meghallgatás nélkül is a személyüket ért támadásnak, meg nem értésnek, félreértésnek, irigységnek érzékelik, és mint mondani szokás: élből visszautasítanak minden kritikát és minden segítő kezét.

A szeretet tudatosságának elemzését még tovább folytatjuk. Addig is kérjük a Szentlelket, hogy adjon a tevékenységünkhöz bölcsességet és növelje bennünk a tudatos, a személyválogatás nélküli, a viszonzást nem váró, önzetlen, krisztusi szeretetet. Kérjük továbbá, hogy növelje alázatosságunkat, hogy mindig hálával tudjuk elfogadni segítő szándékú kritikákat, tanácsokat és a kapaszkodóul nyújtott kezeket!

Amen!

A tanítványok kérték Jézust

taníts meg szólni hozzád
taníts meg hallgatni előtted

hogy ebben a hangban
hogy ebben a csendben

gyökeret verjen és elinduljon meg bennem

a te tanításod
a kereszténység
a szeretetet

kivétel nélkül mindenki felé

(Szent-Gály Kata)

Dr. Korinek László

A rejtett bűnözési vizsgálatok legfontosabb eredményei

(folytatás az előző számból)

Anélkül, hogy részletes elemzést volna módunk adni, tekintsük át milyen területeken, és irányokban tér el a tömegtájékoztatásban megjelenő bűnözés kép a tényleges bűnözés valóságától.

1. A bűnözés struktúrája:

– a médiumok bűnözésábrázolása szinte *kizárólag erőszakos bűnözés*, (noha valójában a vagyon elleni kriminalitás a meghatározó),

– *ellentétben a média világgal* az erőszakos bűnözés is mindenekelőtt ismerősök, barátok, rokonok, családtagok között zajlik,

– a médiumok hallgatnak arról, hogy például egy gyilkosság a tettes és áldozat között milyen kölcsönhatások során formálódik,

– maga az erőszak azután gyakran megszépített és/vagy brutalizált.

2. A bűncselekmény szituáció:

– a médiumok szinte kizárólag csak a külsőségekre, például a bűncselekmény végrehajtására és felderítésére összpontosítanak,

– a bűncselekmény szituáció kialakulása, a tettes énejlődése, vagy az elítélés utáni sorsa már senkit sem érdekel, – általában a társadalmat megszemélyesítő nyomozó szemszögéből látjuk a bűncselekményt. (Ugyanez a nyomozó ideális „apafigura”, akire lehet támaszkodni, aki mindent megold).

3. A tettes:

– általában sportszerűtlen, brutális, önző, büntetett előéletű, elvetemült, gonosz. Motivumai a harácsolás, féktelen hatalomvány (persze csak jelzésszerűen ábrázolva),

– emberi kapcsolatairól szinte semmit, vagy kizárólag rosszat tudunk,

– ismeretlen például szocializációja, mentő körülményei, iskolázottsága, egyszóval remekül alkalmas arra, hogy a nézők feltétel nélkül gyűlöljék.

4. Az áldozat

– az előbbiekhöz hasonló, csak épp fordított előjellel, mert ő mindig ártatlanul csöppen bele a bűncselekménybe, nem provokálja a tettest, passzív, kiszolgáltatott, őt teljes rokonszenvvel fogadjuk,

– az ő személyiségábrázolása is elnagyolt, gyakran meghal,

– a valós ténylegesen megoldatlan áldozati problémákról általában szó sem esik.

5. A bűnözés-kontroll

– A médiumokban a bűnözésellenőrzés szinte kizárólag a rendőrség dolga. Majdnem mindig csak nyomozókat, privátdetektíveket látunk, ügyészt, bírót, börtön-nevelőt szinte soha,

– hallgat a média a családi, nevelési gondokról, a bűnözést ténylegesen magyarázó körülményekről, ezek „szórakoztató- vagy hírértéke” csekély,

– nem ismerhetjük fel, hogy mi is valójában az átlagpolgár felelőssége,

– úgy tűnik, mintha a bűnözés elleni harc kizárólag represszáliákból állna, amik – hihetnénk – ráadásul mindig sikeresek. A valóságról (elmaradó feljelentés, alacsony határfokú felderítés, sikertelen reszocializáció) szó sem esik,

– hallgatnak a médiumok arról is, hogy a bűnüldözés csak akkor lehet eredményes, ha az informális ellenőrzés (család, iskola, szomszédság) hibátlanul működik.

6. A bűnözés összképe

– a médiumokban mindig *egyedi esetként* jelentkezik, noha az valójában *tömegjelenség*. Mindig mi meseszerűen konstruált álvalóság, dramatizált, izgalomkeltő, bál feladata a szórakoztatás, tájékoztatás, valójában akaratlanul is félreinformált, manipulál.

Összességében tehát valahol itt kereshető annak oka, hogy az állampolgárok többsége miért hisz az erősebb, jobban kiképzett, felszerelt és több joggal rendelkező rendőrségben továbbá, hogy miért a szigorúbb büntetések és büntetésvégrehajtás híve.

A lakosság lényegében *túlértékeli a formális társadalmi kontroll lehetőségeit, az informálisat (család, iskola, szomszédság) viszont alulértékeli.*

A tömegtájékoztatás és mindenekelőtt a televízió legszélesebb hatókörénél, viszonylagos megbízhatóságánál, műsorainak magas szórakoztató értékénél fogva kulcspozícióhoz jutott életünkben. Szinte úgy is fogalmazhatnánk, hogy a gyermekeinknél a televízió voltaképpen egy kéretlen, titkos nevelőtárs.

Nem véletlen például, hogy a 6 és 10 év közötti svéd gyerekek 40 %-a meg van győződve – a televíziós krimifilmek hatására –, hogy az emberek gyilkosság

útján szoktak meghalni. Sok gyermek teszi fel a nagyszülők halálhírére a kérdést: „és ki lötte le a nagypapát?”

Vagyis joggal számolhatunk azzal, hogy bizonyos társadalmi rétegeknél a tömegtájékoztatás által nyújtott kép mint *reális ismeret* csapódik le. Éppen ezért veszélyes, hogy a statisztikailag nagyobb tömeget kitevő és a lakosság nagyobb számát ténylegesen jobban fenyegető tömegbűnözésről jóformán szinte semmit, az erőszakos bűnözésről pedig (túldimenzionáltan) szinte mindent hall az állampolgár.

További gond, hogy a jó és rossz a meseszerűen polarizált alapstruktúrájában kapja a néző a bűnügyi történeteket és jutunk el ahhoz a hamis állampolgári képhez, hogy a bűnözés nem más, mint amikor egy, a magjában egészséges szervezetet idegen kártevő megtámad. A rendőrséget az orvos szerepében látják, akinek feladata, hogy egy daganatot eltávolítson, vagy vírust szétromboljon (anélkül, hogy magát a társadalom alapvető jellegét megváltoztatná, és főként, hogy az egyes nem bűnöző személyeknek az állampolgári jogait sértene).

Talán fölösleges is hangsúlyozni, hogy a bűnözőkről formált ilyen kép mennyire gátja a reszocializálásnak, és fordítva, a bűnözők elutasítást találva a társadalomnál mennyire megerősítve és igazoltnak érzik az intoleráns társadalommal kapcsolatos képzeleteiket.

A krimikben ellenszenvesnek, önzőnek, könyörtelennek, sportszerűtlennek ábrázolt bűnöző és a „ve-lünk élő” bűnöző erősen különbözik. Komoly gond, hogy ez a kép nem csupán a szórakoztató – , hanem néha az informáló műsorokban is ilyen alaptónussal jelenik meg.

Az eképpen „tájékoztott” népesség aztán termékeny táptalaja a szociális és etnikai demagógiának (cigánykérdés), de a köznapi teóriák kialakításában pl. kemény intézkedések, halálbüntetés) ugyancsak kulcsszerephez jut a szakszerűtlen informálás.

A tapasztalati kutatások birtokában a főbb törvényszerűségek a következők:

– Akinek nincs saját, közvetlen, vagy a szűkebb szociális mozgásterében bekövetkezett áldozati élménye, az a bűnözést hajlamosabb nagyobb, fenyegetőbb problémaként értékeli.

– Minél távolabbi földrajzi kör/hely bűnözéséről kérdezzük, azt annál veszélyesebbnek értékeljük.

– A bűnözést a megkérdezettől idegen személyiségstruktúrájú egyéneket teszünk felelőssé („Mi” és „Ők” dichotómiája), akik abnormálisak, akiket el kell kapni, és megérdemlik majd a sorsukat.

A tömegtájékoztatás interakciós következményei

Úgy tűnik, hogy a médiumok kizárólagos és hibás befolyása miatt sem a valóságos bűnözésnek, sem a

kriminológiai kutatásoknak nincs különösebb pozitív hatása a lakosság bűnügyi ismereteire.

A negatív hatások ellenben számosak. Így:

– Életmódbeli – izoláció, bizalmatlanság, idegen-gyűlölet.

– A tv-t sokat nézők inkább hajlamosak arra, hogy a bűnözés emelkedését prognosztizálják. Ők inkább bizalmatlanok, felelősebbek, mint a tv-t keveset nézők.

– A tv-től sokat néző kisgyerekek egész életére negatívan kihat az ott látható gyakori erőszak, mert:

a. maguk is könnyebben nyúlnak erőszakhoz,

b. könnyebben elfogadják mások erőszakosságát.

– A helytelen és egyoldalú bűnözésábrázolás miatt a nézők hajlamosak a Btk. és a büntetés-végrehajtás szigorításában hinni. Könnyen egy-egy kisebbség ellen lesznek irányíthatók a tömegindulatok.

– A tv-krimikben a bűnözés rendkívüli, rejtélyes, felháborító, izgalomkeltő, jóleső borzongás a happy endes megoldás, igazságot szolgáltat, morális önelégültséget („lám és milyen jó és törvénytisztelő állampolgár vagyok” stb.) eredményez

Az ilyen bűnözésábrázolás még mindig azt a meghaladott kriminológiai elméletet erősíti, hogy a bűnözők pszichopáták, mások mint mi „normális emberek”.

– Ha a valósághoz hűen ábrázolnák, csökkenne a szórakoztató ereje a műsornak.

– A lakosság abban a hitben él, hogy a bűnözés nem az ő problémája, azért egészen mások (bűnözők, politikusok) a felelősek.

– Hozzásegít hogy elterelje a figyelmet az igazi okokról pl. infláció, hiányos képzés, munkanélkülség, helyette a „bűnözőkre” vetítjük ki a félelmeinket.

A tömegtájékoztatás elméleti modelljei. Erőszakábrázolás

Amennyira elhanyagolt a tömegtájékoztatás szerepe a közvélemény alakításában, ellenkező előjellel annyira „megkutatott” az erőszak-ábrázolás tv-ben, filmben, videón. Annyiban viszont kétségtelül „alul-kutatott” a téma, hogy az empirikus adatokon nyugvó eredmények néha szöges ellentétben állnak egymással. A legtöbbször laboratóriumi körülmények közt végrehajtott kísérletek alapvetően pszichológiai természetűek. A kapott eredmények négy tetszetős elmélet megfogalmazását tették lehetővé.

1. Katarziszelmélet szerint a tv-ben végignézett és erőszakos jelenetekkel teli történet voltaképpen agressziócsökkentő, és ezzel sajátos szelepfunkciót tölt be a krimi: segít levezetni a néző „agresszióitöltetét”. Kunczik által ismerttetett kísérletsorozatban iskolás gyerekek egy részét „tv-diétára” kényszerítették (csak olyan műsorokat nézhetek, amelyekből hiány-

zott az erőszak), míg kontrollcsoportban emelték az erőszakos cselekményeket tartalmazó műsorok számát. A kapott eredmények szerint a „tv-diétára” fogott gyerekek csoportjában kétszer olyan gyakorisággal fordultak elő verekedések, mint a másokban.

2. A stimulációs-elmélet ezzel szemben azt állítja, hogy az erőszakos cselekmények látványa inkább utánzásra ingerel, és a látott erőszak még hosszabb távon is – beilleszkedve egy tanulási folyamatba – kifejti kedvezőtlen hatását. A ma már klasszikusnak számító pszichológiai kísérlet során olyan filmet vetítettek le a gyerekeknek, amelyben egy felnőtt agyba-főbe ver egy bábút. A film egyik változatában a „gyilkos” jutalmat kapott tettéért, a másokban büntetést. A vetítés után a gyerekeket játszani engedték, s a játékszerek közé elhelyezték a filmen látott bábút is. Azok a gyerekek akik a „jutalmazásos” változatot nézték végig, maguk is lelkesen ütni-verní kezdtek a bábút. A másik csoport, amelynek tagjai az agresszivitást büntető befejezést látták, nem nyúltak a bábuhoz. De csak addig a pillanatig, amíg a kísérletvezető jutalmat nem ígért nekik ha pontosan utánózzák a filmen látott felnőttet. Ekkor derült ki, hogy a gyerekek alaposan megfigyelték és elraktározták az erőszakos magatartásmintát, csak épp nem alkalmazták, mivel nem látszott kifizetődőnek. Abban a percben viszont, mikor már hasznot lehetett remélni az erőszakos viselkedéstől, nem haboztak bevetni a tanultakat.

Mindez igazolni látszik a fenti elméletet, továbbá azt, hogy bizonyos személyek a tv-adások történeteibe annyira beleélik magukat, hogy azok cselekményét realitásként élik meg.

3. Habitualizációs elmélet viszont úgy véli, hogy a nagy gyakoriságú külvilági impulzusok az ember agresszivitását nem növelik, hanem ellenkezőleg eltoppulást, hozzászokást, közömbösséget eredményeznek. Ez lehet, hogy egyeseknél így alakul, és talán ebben hozítív hatást is felfedezhetnénk, azonban valószínűleg Kunczik is helyesen látja, hogy „a televízióban látott fiktív erőszakkal szembeni csökkenő érzékenység semmiképpen sem jelent csökkenő érzékenységet a valóságos erőszakkal szemben”.

4. Inhibíciós elmélet szerint az agresszív viselkedés látványa, megfigyelése a kívülállóban inkább félelmet vált ki, ami blokkolja a saját agresszív viselkedését. Ez a gátlás, esetleg bénultság, főleg a jogtalanak tartott erőszakos cselekedetek látványánál lép fel.

A négy elmélet összefoglaló kritikájaként mindekelőtt azt kell világosan látni, hogy ezek „egydimenziós”, monokauzális teóriák, mivel a valóságot csak egy aspektusból vizsgálják. Elképzelhető, hogy valamennyi igaz csak más-más személyiségű vagy társadalmi helyzetű embercsoportra. Abban alkalmassint egybevágunk, hogy az „alacsonyabb néposztályok” gyermekei veszélyeztetettebb helyzetben vannak, mint a „középosztálybeli” gyermek- és fiatalok.

Bizonyosnak látszik ugyanakkor, hogy a gyakori tv, videó, filmnézés oly módon (is) kifejti negatív hatását, hogy kiszorított más, esetleg fontos interperszonális (pl. szülő-gyerek közti) kapcsolatot. Mindazonáltal kínálkozik még egy szociológiai magyarázat is. Az „alacsonyabb néposztályok” gyakran élnek olyan szociokulturális milióban, ahol az átlagosnál alacsonyabb az „agressziós küszöb” (pl. könnyebben csattan el egy pofon).

Ugyanitt a tv-hős (akár bűnöző, akár bűnüldöző) az erőszakos módszereivel válik imponáló és kövendő eszményképpé és közömbös, hogy céljait milyen eszközökkel éri el. Továbbá az sem kizárt, hogy az „alacsonyabb néposztályok” gyermekei – más, tartalmasabb elfoglaltság híján – többet néznek tv-t.

Az erőszakos krimik ebben a körben gyakran mintegy oktatófilmként működnek: bemutatják, hogyan kell bankot rabolni, kínozni, megölni valakit. Növeli az agresszivitás vonzerejét, hogy az gyakran erkölcsileg dicséretes tettként jelenik meg. A legvéresebb erőszakcselekményeket sokszor épp a filmek pozitív hősei, a vonzó módon ábrázolt „igazság bajnokai” követik el. S hogy az ő alakjuk, az erőszakon alapuló értékrendjük csakugyan imponáló példa, azonosulásra hívó modell a gyerekek szemében. Ezt bizonyítja a bazárosok fellendülő Rambo-, Cobra-, Schwarzenegger-jelvény és plakátforgalma egy-egy újabb film bemutatója után.

A jelenlegi kutatási eredmények szerint:

A tömegtájékoztató eszközök által közvetített erőszak nem tekinthető kizárólagosan meghatározó faktornak, a figyelőben vagy környezetében a következőknek kell jelen lenniük:

a. Mindenekelőtt fiatalabb problémás gyerekek (fusztráció, személyiségzavar stb.) esetében a tanulási folyamat során cselekvési és követési mintát vehetnek át a látott agresszív magatartásból.

b. Az utánzás valószínűsége annál nagyobb, minél meggyőzőbb az ábrázolás, illetve a néző környezetében élőkkel (származás, foglalkozás, szituáció) konkrét célponttal azonosítható.

Ezek után a fejezet elején felvetett mindkét kérdésre (valóság-hű-e a tömegtájékoztató bűnözésábrázolása, valamint, hogy nem él-e vissza lehetőségeivel a médiavilág) talán sikerült a választ megadni.

Ettől függetlenül le kívánjuk szögezni a média – minden díszfunkcionális hatásával együtt – az ami a lakossághoz eredménnyel viszi közel a bűnözési félelem nem szorongási változatának leépítéséhez szükséges szakzerű információkat, a hasonló hatású bűnmegelőzési ismereteket, vagy a rendőrség sikeres munkájának bemutatását, tehát a kép összetett.

A médiumokat nem lehet, de nem is szabad elhallgattatni, mert ez a demokrácia része, azonban nem árt tisztában lenni öntörvénységükkel.

Félelem a bűnözéstől

Nem nehéz belátni, hogy a bűnözésről, bűnözőkről kialakított kép formálásában a ténylegesen megtörtént bűnözésen túl – bár kulcsszerepe elvitathatatlan – a tömegtájékoztató csak az egyik összetevő. Ahhoz, hogy az előzőek hatására kialakuló reakciókat megérthessük, foglalkozni kell az emberek bűnözési attitűdjeivel, így talán érthetővé válik a fejezet legelején írt idős hölgy szorongása.

Mindenekelőtt azokat az összetevőket kell végiggondolni, amik egy ember *biztonságérzetét* alakítják, és egyáltalán azt a pszichikai állapotot, amit biztonságknak nevezünk. A biztonságot nehéz pozitív értékekkel definiálni, valamilyen komfortérzéshez, vagy egészséghez hasonlítható, tehát a meglétét tekinthetjük természetes állapotnak.

Meg kell azonban különböztetni egymástól a *biztonsági helyzetet* és a *biztonság érzését*. Ez a kettő úgy viszonyul egymáshoz, mint az orvostudományban az objektív és a szubjektív betegségtudat (vagy komplemense az egészségérzet). Ezek után úgy fogalmazhatunk, hogy a *bűnözési félelem* egyfajta pszichikai nyugtalanság, hogy bűncselekmény (különös tekintettel erőszakos bűncselekmény) sértettjévé válunk.

(Ez az életérzés azért fontos része a kriminológiának, mert míg a bűnözéssel való közvetlen konfrontáció – noha emelkedő tendenciájú –, de azért elég ritka esemény, addig a bűnözési félelem, mint az életminőséget jelentősen befolyásoló tényező, valamilyen fokban mindenkit érint).

Az érzésnek van egy nehezebb megfogható érzelmi affektív dimenziója az, hogy tartunk valamiféle testi, és lelki sérülés elszenvédésének veszélyétől. A jelenségnek noha sokban emocionális jellegű, vannak érzékelhető és mérhető velejárói is, mint a megemelkedő vérnyomás, pulzusnövekedés, adrenalin-szint emelkedés.

Ettől az akarunktól független jelenségtől élesen meg kell különböztetni egy racionális, kognitívelemet, és pedig a bűnözéstől mint tudatosan érzékelt és leképzett és főleg számba vett kockázattól való tartást azt, hogy az egyén áldozattá válásának mekkorára becsüli a valószínűségét.

E két elem szorosán összefügg, bár egyéni és kollektív mozgásáról még nem tudunk eleget, azt azért igen, hogy az egyén minél többen és hitelesebben ismer a bűnözés valóságából, annál kevésbé diffúz, irracionális, és érzelmi a bűnözési félelme.

A fenti különbségtételre jó példa, hogy közvetlen veszélyben a bűnözés valóságával tökéletesen tisztában levő rendőr pulzusa, légzésgyorsasága is megemelkedik, ha például homlokához fegyver csövét szorítanak.

Egy másik különbségtétel az absztrakt szorongás és a konkrét félelem között szükséges.

Míg az első az eddigi ismereteink szerint nem egy pszichikai reakció a személyesen észlelt, vagy harmadik személy által közvetített ténylegesen létező bűnözési jelenségek megtapasztalására; sokkal inkább ezen tapasztalatoknak ellentmondó alapfeltételezéseket tükröz, amelyeknek forrása feltehetően egy általános életfélelemben, az idegenektől való félelemben, az ismeretlen körülményektől való félelemben jut szimptomatikusan kifejezésre. Ehhez talán még azt lehet hozzátenni, hogy része olyan negatív életérzéseknek, mint a háborútól, munkanélküliségtől, inflációtól való szorongásoknak.

Ettől a szorongástól eltér a konkrét személyünkre, konkrét lakókörnyezetünkre vonatkoztatott konkrét áldozatul esési kockázatunkat felmérő félelmünk.

Ez inkább azon félelmeink része, hogy elvesztünk egy családtagot, vagy mennyire tartunk a saját gazdasági összeomlásunktól, szívinfarktustól, rákos megbetegedéstől.

Úgy véljük, ezek után a szorongást és a tőle jól elkülöníthető félelmet kell alaposabban szemügyre venni, hogy a bűnözési konkrét vagy absztrakt félelmet megértsük.

A szorongás az emberi létet sajátosan jellemző érzés.

Állandó, sokszor kényelmetlen, sőt esetenként bénító kísérelként hozzátartozik életünkhöz. Kifejezője, hogy az ember veszélyeztetett, sebezhető. Ennek megfelelően a veszélyeztetettség többé-kevésbé tudatos becsülésének kifejeződése, méghozzá akkor, ha saját lehetőségeinket a helyzet leküzdésére elégtelennek érezzük.

Vagyis az egyén egyidejűleg mérlegeli a rá leselkedő veszélyt és a saját védekezési, problémamegoldó képességét. Tehát erősen függ önértékelési, ennél fogva pszichikai-, valamint az egész nemébe, tehetőségebe, korába, fizikumába stb. tehát többnyire objektív képességeibe vetett hittől.

Becses kitérő lenne az egyén énvédő mechanizmusainak, technikáinak számbavétele, de tér híján csak utalunk ezek legjellemzőbbjére, az előbbieken megismert „sebezhetetlenségi mítoszra”, melynél az egyén racionalizálja, neutralizálja, megmagyarázza magának, hogy az aktuális veszély őt miért nem fenyegeti.

Soren Kierkegaard-dal egyetértve a szorongás nem vonatkozik határozott dologra, hanem a szubjektumnak önmagához való viszonyában csúcsosodik ki.

Lényeges különbség ezzel szemben, hogy a félelem tárgyhoz kapcsolódik. aki fél az tudja mitől fél, ha azonban és is, mint sokan mások sokféle tényezőtől végeredményben bizonytalantól érzem veszélyeztetve magam – ha tehát hiányzik a tárgyi vonzat – a félelem szorongásba csap át.

K.-J. Rauber nuncius úr szentbeszéde

(elhangzott 1997. dec. 23-án a szegedi Csillag börtönben)

Kedves Testvérek!

Lehet, hogy most nincs kedvük ahhoz, hogy meghallgassanak egy mesét. Bizonyára olyan problémáik vannak, amelyek nem illenek bele a mesék világába. Mégis azt gondolom, hogy annak a mesének, amit el szeretnék mondani, nagyon is sok köze van ahhoz a világhoz, amelyben Önök élnek. Valójában nem is egy mesét fogok elmondani, hanem egy szomorú, de mégis szép történetet. Mint minden mese, ez is így kezdődik: „Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy nagyon szegény kislány, akinek nem volt más tulajdona, mint egy kopott ruha és egy doboz gyufa. Nem volt hol laknia. Szülei és rokonai meghaltak. Tél volt és nagyon hideg.

A kislány, hogy egy kissé melegedjen, egymás után meggyújtotta a gyufákat. A dobozban egyre kevesebb lett a gyufaszál, nemsokára meg kellett gyújtania az utolsót is – és mi lesz azután? A kislány amőgy gyermeki módon elkezdett imádkozni, hogy a jó Isten óvja meg őt az éhségtől és a hidegtől. Mikor az utolsó gyufát meggyújtotta, úgy tűnt neki, mintha az sokkal fényesebben világítana. Hirtelesen ragyogó meleg fény vette körül a kislányt, és érezte, hogy egy meleg kéz felemeli őt, s tudta, hogy otthon van, örökre otthon van, ahol soha többé nem kell szenvednie a hidegtől és az éhségtől. Másnap megtalálták a kislány keményre fagyott testét, arcán azonban boldog mosoly ült.”

Ezt a történetet, amely a mi jóléti társadalmunkban is megeshetne, képnék használhatjuk saját életünkre is. Talán mi is sokszor hidegnek és reménytelennek éreztük az életünket, olyannak, mint egy borús téli napot. Talán mi is egy kis fényre, melegre és közelségre vágytunk. Nem akarunk mindig az élet árnyékos oldalán állni, hanem részt kívántunk magunknak a megelégedett emberek jólétében és örömeiben. De hogyan tudja ezt az örömet, ezt a jólétet megteremteni az az ember, aki szegény, akinek rendezetlenek a családi körülményei, nincsenek különleges adottságai, nem számíthat igazi barátok segítségére, más szóval, ha az embernek nincs mihez nyúlnia, ami az életkezdet, vagy az újrakezdet lehetővé tenné és megkönnyítené.

Ilyen esetben könnyen nyúlunk ahhoz a doboz gyufához, amit Fortuna, a szerencse istennője kínál nekünk, és azt hisszük, hogy segítségével életünkbe egy kis fényt és meleget tudunk vinni. Az első gyufaszál, amit meggyújtunk, talán egy olyan munka, ami sok pénzt ígér, valójában azonban a lejtőre visz minket és beleütközünk a törvénybe. Egy másik gyufaszál a jó barátság reményével kecsegtet, valójában azonban csak kihasznál minket és a rossz egyre inkább elhatalmasodik rajtunk. Életünkben így égetjük el az egyik gyufaszálát a másik után, míg csalódottan kell megállapítanunk, hogy mindaz, amit szeretünk volna elérni, elérhetetlen maradt és gyufaszálként lobbant el.

Volt, ami rosszul sikerült az életünkben és azt szeretnénk, hogy bárcsak sohasem jutottunk volna idáig. Egyes

kudarckéért magunkat okoljuk, másokért a társadalmat vádoljuk, mert nem biztosított jobb indulási feltételeket számunkra. Függetlenül attól, hogy egészen, vagy részben hibáztunk, esetleg vétlenek vagyunk, el kell viselnünk egy olyan helyzetet, amit csak akkor tudunk elfogadni, ha az utolsó, a remény gyufaszálát is meggyújtjuk. Az a fény ad reményt nekünk, amely a Betlehem fölött kigyulladt csillagból árad, amelynek fénye minden sötétségen áthatol, amelynek melege minden fagyot megtör. Ez a csillag annak a gyermeknek a születését hirdeti, aki a világmindenséget és egész életünket a kezében tartja. Ő a világ Megváltója, ahogy azt az angyal a szent éjszakán hirdeti: „Íme, nagy örömet hirdetek nektek, melyben része lesz az egész népnek. Ma született nektek a Megváltó, ... Dávid városában” (Mt 2,10-11). Ez a „ma” mindenkorra, minden időkre vonatkozik, így az idei Karácsonyra is, amelyet nemsokára ünneplünk. Most is meghalljuk majd az örömhírt: „Ma született nektek a Megváltó”. „Megváltó”-ról azonban csak akkor beszélhetünk, ha van, aki rászorol a megváltásra. Ezért mondja Jézus Nikodémusnak: „...nem azért küldte Isten a Fiút a világba, hogy elítélje a világot, hanem, hogy üdvözljön általa a világ” (Jn 3,17). Vagy egy másik helyen ezt mondja: „Az Emberfia ugyanis azért jött, hogy megkeresse és megmentse, ami elveszett” (Lk 19,10). „Nem az egészségeseknek kell az orvos, hanem a betegeknek” (Mt 9,12).

Vajon nem ragyog felénk egy reménysugár? Vajon nem nyúlik felénk egy kéz, amely a rosszból és a bűnből örökre ki tud menteni? Jézus, mint egykor tette azokkal, akik bajukban Hozzá fordultak, nekünk is felteszi a kérdést: „Hiszitek, hogy segíteni tudok rajtatok?” S ugyanúgy, mint akkor, ma is elegendő egyszerű „igen”-nel válaszolni. Elég Neki ha úgy, mint Péter, aki kezdett süllyedni a tengerben, kiáltunk hozzá: „Uram! Ments meg engem!” (Mt 14,30), s Ő felénk is kinyújtja kezét és biztonságba vezet minket. Egyedül nála van megváltás és üdvösség.

Helyzetünk miatt talán alig van, vagy nincs is barátunk. Jézus Krisztusban azonban mindig jó baráttra találunk, aki soha el nem hagy. A 27. zsoltárban ezt olvassuk: „...atyám és anyám is elhagyott, de az Úr fölkarolt engem” (10.v.). Ez a Karácsony üzenete, amely boldoggá tesz. Ezért merjük az utolsó gyufánkat is meggyújtani, amely a remény fényét árasztja ránk. Az a remény, amit az Úrba helyeztünk, nem csal meg soha. Ő a mi megmentőnk, Üdvöztőnk és Megváltónk. A remény kis lángja, amit meggyújtunk, a Karácsony sok fényében fog felgyulladni. Ez a láng megajándékoz minket a szív békéjével, mert megadja azt a bizonyosságot, hogy minden emberi gyengeségünk ellenére Isten szeret minket. Rajtunk múlik, hogy ezt a bizonyosságot kapjuk-e karácsonyi ajándékkul.

Molnár János

KARÁCSONYI MISE A SZEGEDI FEGYHÁZBAN

December 23-án tizenegy órakor megtelt a Csillag díszterme az ünnepélyes alkalomra meghívott vendégekkel, illetve a mintegy hetven elítélttel. A vendégek közt sok az ismerős, a börtönmisszióban munkálkodó egyházak képviselői, közeli fegyintézetek vezetői, a város kiemelkedő személyiségei. Kurdi István prédikátor Kecskemétről ingázva viszi az evangélium üzenetét Gyulától Veszprémig. Sokan bosszantják azzal, hogy „mit ér a te evangélizációd a börtönben, meghallgatnak, s azzal annyi”. Valóban ez a legnehezebb kérdés, mondja, „mit tudunk felmutatni mi, akik lassan egy évtizede munkálkodunk a börtönökben? Nemrég kaptam Nagykőrösről egy csomagot 12 bibliával. Íme az eredmény! Egy szabadult küldte, aki megtért a börtönben, s tudván, hogy szükség van a szent könyvre, ezzel segített. Egy másik szabadulat nemrég látogattam meg Nyíregyházán, öröm volt látni, milyen szépen él a családjában, akik visszafogadták. A mi feladatunk a magvetés, a többit bízunk Istenre.”

Felhangzik a közkedvelt karácsonyi ének, a Mennyből az angyal...”, s bevonulnak a karácsonyi misét celebráló vendégek, élükön Karl-Josef Rauber érsek, pápai nuncius és Gyulay Endre csanádi megyéspüspök. A nunciust köszöntő elítélt, beszédében köszönetet mondott a Büntetésvégrehajtásnak, az egyházaknak, a MBpT Mécses Szeretetszolgálatnak azokért a lehetőségekért, amelyeket a lelki támaszt keresők, a tanulni vágyók számára teremtettek.

Németül mondott, magyarra fordított szentbeszédében a nuncius, Krisztustól kapott küldetésésként értelmezte jöveteletét, jelenlétét a börtönben. Egy történetet szeretne elmesélni – mondotta –, bár sokan állítják, manapság nincs idő meséket hallgatni. Mégis elmondja, mert úgy érzi, annak köze van mindennapjainkhoz. Mint minden mese, ez is így kezdődik: Volt egyszer, hol nem volt, egy szegény kislány, akinek végül is egy hideg karácsony éjszakán nem maradt, csak egy doboz gyufája. Úgy gondolta, lassan elégeti a gyufaszálakat, amíg tartanak, kicsit megmelegszik. Az utolsó gyufaszálhoz érkezett: mi lesz, ha az is ellobban? Imádkozni kezdett, hogy szabadítsa meg Isten a fagytól, éhségtől. Hirtelen erős fényt látott, s úgy érezte egy kéz a magasba emeli. Másnap arcára fagyott boldog mosollyal találtak megdermedt holttestére.

Ha képként értelmezzük a történetet, a gyufaszálak az életünk. A szegény embernek nincs túl sok eszköze a jólétet megteremteni. Ellobbantja az első gyufát: a pénzszerezés törvénytelen formáit. A következő gyufaszál lehet egy barátinak tűnő gesztus, amiről később kiderül, nem önzetlen segítség, hanem az első

lépés egy bűntény felé. Sorra lobbannak a gyufaszálak, míg mind elfogy, jön a bukás, reménytelenség, az ítélet. Ne felejtjük el, amikor azt hisszük vége, még mindig van egy gyufaszál, a betlehemi csillag. A pásztoroknak megjelent angyal szava: Íme nagy örömet hirdetek néktek... született néktek ma a Megtartó... – hozzánk is szól, mai emberekhez. Azt bizonyítja, az irgalom fontosabb az ítéletnél. Ezért a börtönben is van reménység. Jézus azt kérdezi: hiszitek-e, hogy segíthetek rajtatok? Elég neki a mi „igenünk”.

Az elítélt helyzeténél fogva nem igen találhat igaz barátira. Jézus viszont felkínálja barátságát. Meg kell gyűjtani a már említett utolsó gyufaszálakat, és a remény lángjánál felvillan Jézus Krisztus. Rajtunk múlik, hogy ezt a bizonyosságot kapjuk meg karácsonyi ajándékkul.

Mintegy az evangélium üzenetére válaszként sok elítélt is áldoz. A szertartásban rabok ministrálnak. A felemelő istentisztelet záróakkordjaként a nuncius újrászenteli a Csillag-körlet nagytermét díszítő oltárképet. A festményt 1831-ben festették, és a Szeged-Rókusi katolikus templom régi oltárképének része volt. A két háború közt a Csillagba került, majd a kommunizmus térhódításával 1947-ben visszavitték a templomba. 1989-től újra a börtön kultúrtermét díszítette, ám viharos múltja megviselte. Fél évnyi áldozatos munkával restaurálta Patkó István fogvartartott, segítőjével, Tóth Istvánnal együtt.

A Szeged-Tátra téri katolikus plébánia énekkara sokban hozzájárult ahhoz, hogy az esemény marandó élménnyé váljon. Kiegyensúlyozott, a klasszikust a modernebb hangszerelésű-hangzású dallamokkal ötvöző műsoruk hatásosan kísérte a mise mozzanatait.

Már szintén hagyománnyá vált, hogy az ünnepély után sajtótájékoztatót tartanak. Résztvevők: Karl-Josef Rauber érsek, pápai nuncius, Gyulay Endre megyéspüspök, Tari Ferenc altábornagy, a BV országos parancsnoka, Majzik Mátyás ny. alezredes, az MBpT Mécses-Szeretetszolgálat elnöke, Szalay István Szeged polgármestere, Csapó József alezredes a Szegedi Fegyház parancsnoka.

Rauber érsek bevezetőjében fontosnak nevezte a sajtótájékoztatót, mert ráirányíthatja a közvélemény figyelmét arra, hogy az elítéltek, bár megérdemelt büntetésüket töltik, emberek, emberséges bánásmódra jogosultak. Külön köszönetet mondott Gyulay Endre püspöknek, az egyház börtönben végzett tevékenységének támogatásáért. Látogatását tekintsék e munka elismerésének.

Lapunk kérdései:

- *A rendszerváltást követően a börtönök a csőd szélére kerültek, nem igen tudtak munkát adni a raboknak. Jelenleg mi a helyzet?*

Tari Ferenc: Valóban voltak gondok, különösen a mezőgazdasági munkák terén, de ma már elmondhatjuk, a krízisen túljutottunk, sőt. A rabok 80%-a dolgozhat, és ezt kevés európai ország mondhatja el magáról.

- *Végeztek-e számításokat, hogy mennyit takarít meg a társadalomnak egy jó útra tért szabadult?*

Majzik Mátyás: Igen végeztünk. Egy börtönlakó eltartása 600.000 forintjába kerül a magyar társadalomnak évente, 1997. januári adat. Ha tehát évente, csak 50 szabadultat sikerül visszatartani a visszaeséstől, ugye az 30 milliós megtakarítás. És akkor nem beszéltünk arról, hogy a visszaesőt eleve hosszabb büntetésre ítélik, ami növeli a végrehajtás kiadásait. Nem beszéltünk a bűncselekmény felderítésének költségeiről. Nem beszéltünk azokról a károkról, amit a bűncselekményekkel okoznak, és nehezen, vagy egyáltalán nem téríthető vissza. Nem beszéltünk, azokról az emberi veszteségekről, amit nem lehet pénzben kifejezni.

- *Ehhez képest mivel járul hozzá az állam az ön által vezetett Szeretetszolgálat munkájához?*

Az utóbbi évek átlagát tekintve évi egy milliót adott a parlament, és pályázat útján időnként kapunk pár százezret. Tavasz óta változás történt a Kunszentmiklós melletti Alsószenttamáson lévő, mintegy hatvan hektáros területen, most alakuló létesítményünknel: megkaptuk a működési engedélyt. A hajléktalan szállóink fenntartásához fejkvótával járul hozzá az állam.

- *Van egy elképzelés arról, hogy létesüljön szerzetesrend a börtönben, aminek célja egy mondatban, a büntetés átlényegítése szolgálattá. Mi lenne a Vatikán hozzáállása egy ilyen tervhez?*

Karl-Josef Rauber: Sokféle modell létezik az elítéltek megmentésével, átnevelésével kapcsolatban. Egy ilyen kezdeményezés is lehetne egyfajta modell. Természetesen ki kell kísérletezni, ki kell próbálni, hogy működik-e? De azt sem szabad elfelejteni, hogy a börtön olyan hely, ahol az ott lévők törvényes büntetésüket töltik, vagyis egy nevelőintézet, saját belső szabályokkal.

Az idei karácsonyon a szegedi elítéltek nemcsak II. János Pál őszentsége arcképét kapták emlékül a Vatikán követétől, hanem ha odafigyeltek beszédére, az evangélium éltető reménységét, hogy Jézus rajtuk is segíthet.

Sajnálattal közöljük, hogy a lovasberényi Szent Veronika átmeneti női szállásunkat, valamint a lovasberényi körzeti irodánk működését, objektív okok miatt megszüntettük. Kisfaludi Béla önkéntes munkatársunkat, elismerve és megköszönve eddigi tevékenységét, a további szolgálat alól felmentettük. Reméljük, hogy megrendült egészségének helyreállítása után lelkesedésére, tapasztalatára és munkájára ismét számíthatunk.

Női szabadultakat továbbra is fogadunk Alsószenttamáson. Jelentkezni nevelői és/vagy lelkipásztori ajánlással levélben Társaság központjában lehet:

**Mécses Szeretetszolgálat
6753 Szeged-Tápé, Heller köz 6.**

Felhívás az 1998. évi előfizetésre

Tisztelettel kérem az olvasóinkat, hogy előfizetésüket 1998. évre újítsák meg! Kérem mindazokat, akik előfizetés nélkül kapták lapjainkat (Jobb Lator, Mécses), hogy amennyiben az anyagi helyzetük engedi, szintén fizessék elő azokat.

Ez év folyamán jelentősen emelkedtek a kiadási költségeink. 1997-ban 1.000.000 Ft-tal többre kerültek a nyomdai költségek, mint 1996-ban. Jövőre ismét emelkednek a papírárak, energiaköltségek, munkadíjak, postaköltségek.... Ennek ellenére, jövőre sem emeljük az előfizetés díját!

Tehát marad a jövőben is folyóiratunk előfizetése évi **500 Ft.** (külföldre **10 USD**-nak megfelelő valuta)

Kérem olvasóinkat, hogy terjesszék lapjainkat, gyűjtsenek előfizetőket. A Jobb Latorra előfizetők a Mécseset ingyen kapják. Az előfizetés a postaköltséget is tartalmazza! A feladási díj belföldre: 36 Ft, azaz évi 216 Ft. Majdnem az előfizetési díj fele! Kérem szerető támogató-sukat.

Jelen számunkhoz előfizetési csekket mellékelünk. Kérem szíves felhasználását.

A főszerkesztő

Karácsony a börtönben (avagy Élet a rácsok mögött)

Egymás mellett kerül el az óriási Köztemető és az óriási Börtön-együttes, a régi és az új. A kívülálló azt gondolhatja, hogy a holtak két birodalma: akiket véglegesen és akiket egy időre kivontak az Életről... Pedig mindkettő telve van Reménnyel: az egyikben a föltámadást, a másikban a szabadulást várják.

A börtönpasztoráció a lelkipásztorkodás speciális területe. Régi hagyománya van: a Mamertinitől, ahol szent Péter is raboskodott és Tarzicius iparkodott elvinni az élet Urát – 1950-ig, majd hosszú szünet után 1989-től újra. A közbülső időben csak akkor került pap a börtön falai közé, ha maga is rab volt. A bent raboskodó papok viszont ott is Megváltás szolgálói voltak... Most újból kell tanulni.

1991. szeptemberében Szegeden megalakult a Börtönpasztorációs Társaság, amelynek magam is tagja vagyok. Tagjai a különféle vallások vezetői és lelkeszei, papjai, de ugyanúgy a büntetés-végrehajtás emberei is. Célkitűzése hogy, az erkölcsi nevelés és vallás vigaszának segítségével, emberként kezelve a bent lévőket, segítse őket beleilleszkedni szabadulásuk után a társadalom kereteibe, mint tisztességes embereket. Nem könnyű feladat! A kint élők eleve előítéllettel fogadják a visszaérkezőket, ők pedig falakba ütközve – sokszor visszamenekülnek régi barátaik közé és folytatódik az ördögi kör. – Ugyanezeken vannak megrázó megtérések és komoly, szép új életek.

Úgy kerültem közéjük és ebbe a munkába, hogy az Igazságügyi Minisztérium Kényszerkezelőjének a Főigazgatója megkeresett és megkért, hogy járjak be hozzájuk... Az újonnan fölépült börtönbe pedig magam kéredzkedtem. Így egyik héten kedden, másik héten szombaton töltök bent néhány órát: beszélgetés, gyóntatás, misézés, keresztelés, első gyónásra, áldozásra készítve azokat, akik ezt igénylik. A bentlévők nagyobb része életében először a börtönben találkozik Istennel, vallással, Egyházzal. Ketten beszélgetnek: „El tudod-e képzelni, mi lett volna, ha Sándor atya lett volna a te apád? – Igen! – Mondta: mert biztos, hogy akkor most nem itt lennék.

Egyiküktől kaptam egy füzetet, teleírva saját imáival. Közülük egy: „Uram, Istenem, köszönöm neked, hogy szabaddá tettél. Mert igaz, hogy rácsok vesznek körül, de a szívem legmélyén ezek nem léteznek, és nem ismerem azt a szót, hogy rab vagyok, mert a közeléged fonszagos, Uram. Amen.

Ádventbe lépünk. Úrvárás, Úrjövét, emlékezés és készülődés. Emlékezés a régmúltra, a megváltás előtti időkre, és a várakozók lelkületéből tanulva készülődés az Úrral való találkozásra, különösen Karácsony szent ünnepén. Az ádvent hangulata megérinti a börtönben élőket is. És e tekintetben szinte semmi különbség a bentlakók és a kint élők között: egy kicsit mindenki gyermekké válik. Írják a leveleket, kérik a csomagokat gyártják az ajándékokat: faragnak, festenek, verset írnak, ki mihez ért, ki mint tudja. Szinte számolják a napokat éppúgy, mint szabadulásuk előtt.

Színjátársó csoport alakul, Betlehemest tanulnak. Majd végigjárják vele a körleteket. A Kényszer-kezelőben december 23-án tartják délután a karácsonyt, hogy majd az örök és ápolók is ünnepelhesse nek, csak a legszükségesebb személyzet marad bent 24-én. Az egyes körletekhez 5–6 szoba tartozik. Minden körletnek van saját karácsonyfája, ünnepsége. A Betlehemesek körbejáznak, verset mondanak, énekelnek. Majd következik az ajándékosztás.

– Mit kapnak ajándékba – kérdem a pszichológustól.

– Mindenki azt, amit kért – válaszolja. Megírják előre, s ha egy mód van rá, azt adjuk nekik... Cigaretta, könyv, zokni, édesség stb...

Tavaly én a Zefirelli: Jézus élete c. film forgatókönyvét vittem mindegyiküknek. A filmgyártól kaptunk bőségesen... Az egész év folyamán van igény és kérés, de karácsonykor különösen sok rózsafüzér, Szentírás, Hozsanna és egyéb imakönyv fogyna el, több,

mint amennyi van... (Hadd említsem, hogy a Gyűjtőben – az új épületben megalakult a Rózsafüzér Társulat is és imaközösségek...) Idén egyre többen kérnek más természetű csomagot is karácsonyra...

A börtönmisszióban egy paptestvéremmel, Gábor atyával, és a Máltai Szeretetszolgálat világi munkatársaival dolgozunk együtt Ők – a világiak – a hét egyes napjain járnak be, a gyóntatási órák alatt is foglalkoznak az emberekkel. Igazán áldozatos lelkek... Nekik is az a véleményük, mint nekem, ha megkérdezik hívők, barátok – és ez gyakran előfordul –, hogy van-e értelme az egésznek. Igen! Van értelme! Van értelme minden jó szónak, minden bánatkönynek, minden ígéretnek. Nem vagyok naiv, de az Evangélium alapján alapvetően optimista.

Egy szombati gyóntatás alkalmával búcsúzni jött az egyik fiú, szabadulása előtt: Ragyogó arccal, csillogó szemmel mondta: Sándor atya! Én úgy örülök, és olyan boldog vagyok, hogy magukkal, a missziósokkal megismerkedhettem. Én egész életemben nem kaptam annyi szeretetet sem apámtól, sem anyámtól, sem a testvéreimtől, mint maguktól ez alatt a pár hónap alatt. Sajnos, az első áldozás nem jött össze, de kint majd megcsinálom...”

Egy másik, aki közel huszadik évét tölti bent, megtérése után így ír:

Köszönöm, hogy beszélhettem veled...

Mindenható Fia, Testvére az embereknek,
Gyengeséged az erő, Erőd a gyengeség.
Vagy kezdet és a végét...

Voltál vesztes és lettél győztes!

Istenből lettél emberré, Emberből Istenné.

Vagy: Élet, út, igazság,

Távol-közel, és mindig jelen.

Oh, de rejtelmes, s jaj, de egyszerű!

Vagy... a kövekben, s az éterben.

Vagy... a Napsugárban –

Háborgó tengerben, orvos és pásztor vagy,
forrásvíz, meg kenyér.

A bölcsnek megfoghatatlan, de érthető a gyermeknek.

Ismeretlen vagy gazdagnak,

hű barátja a szegénynek.

A gögös nem lát... Te a bűnösrel

vacsorálsz. – Viseled Világ gondját,

Meghallgatod imáinkat...

Reggeli imám száll feléd:

Szenteld meg, Jézusom, a mai napot is.

S ha megyek misére, a Szentáldozással magamhoz veszek Téged.

Köszönöm, hogy mindig jelen vagy, Uram!

Itt vagy Mária Nővér Szeretetében,

Sándor Atya méltóságában,

Gábor Atya intelmeiben,

Józsi Bácsi komolyságában,

Margit Anya Énekében,

Viola Nővér mosolyában,

Dóra Nővér vidám derűjében

Az oltáron, a virágban, a gyertya-fényben,

s kedves rabtársaim megértő tekintetében...

Tested és Véred erősíti hitünket és szeretettünket.

Jugoszláviában szólnak a harci fegyverek.

Itt csend van! – Itt béke van!

Itt szeretet van! – Itt Isten van,

és mi vagyunk!

Ezt szeretném szerény és „nem hiábavaló” munkámmal bent is, kint is elősegíteni, hogy legyen csend, béke, szeretet és Isten mindig és mindenben.

Mikló Sándor plébános, börtönlelkipásztor

Újabb szemelvény a német Fekete Kereszt önkéntes segítők számára készült magyar kiadásra váró tananyagból:

Öngyilkos-jelöltekkel való bánásmód

A népesség átlagához hasonlítva a fogvatartottak öngyilkossági aránya annak többszöröse. Ennek okai mindenek előtt az átlagost meghaladó személyiségi problémák: a szabad társadalomból való kiszakított-ság állapota, a várhatóan nagyon hosszú szociális izoláció, az élet zátonyra futására való rádöbbenés.

A krízis, amit az öngyilkossággal veszélyeztetett ember megél, kívül-álló személy számára nem mindig ismerhető fel, de az öngyilkossági kísérletek 80%-át szóban vagy tettekben előre jelzik (pl.: személyes dolgaik elajándékozásával, függő ügyeik, tartozásaik körültekintő rendezésével).

Sok embernek, és ez alól természetesen az önkéntes segítők sem kivétel, nagyon nehéz feladat, hogy megfelelő módon bánjon egy öngyilkos jelölttel. Gyakran, ha észleli is az öngyilkossági szándékokra utaló jelzéseket, ezek annyira zavarba ejtik, hogy restelli szóba hozni őket. Az öngyilkossági szándék bejelentése megdöbbenést, félelmet, bizonytalanságot, büntudatot is kiválthat benne.

Először is az a legfontosabb, hogy a segítők felismerje az öngyilkossági szándékokra utaló jeleket, és hogy élje meg, dolgozza fel az általuk kiváltott saját érzelmeit.

Hogy mely jelekre kell odafigyelni?

1. A halálvágy ismételt, nyugodt és nyílt közlése (nagy rizikó);
2. Pánikká fokozódó küzdelem a félelemmel;
3. Depresszív krízisek;
4. Korábbi öngyilkossági kísérlet (az öngyilkosságot megkísérlők 10%-a valóban öngyilkos lesz!);
5. Öngyilkosság előfordulása a családban, vagy a környezetben;
6. Konkrét elképzelések, előkészületek az öngyilkosságra;
7. Gyakori balesetek vagy szándékos egészségkárosítás;
8. Krónikus és kilátástalan testi betegségek;

9. Biológiai krízisidőszakok (puhertás, gyermekágy, klimax);

10. Alkohol- gyógyszer- vagy kábítószer-függőség;

11. Hipocondriás szenvedések;

12. Előrehaladott életkor;

13. Szexuális zavarok;

14. Szociális elszigetelődés;

15. Rög tartó békétlenség az emberi kapcsolatokban;

16. Az életcél hosszú ideig tartó hiánya, kilátástalanság gazdasági, szociális vagy érzelmi területen;

17. Közeli személy elvesztése (válás, vagy halál)

A jelek felismerését követően arra kell törekednie, hogy az öngyilkossági szándékot ilyesfajta kérdések feltételével nyíltan beszélgetési témává tegye:

1. Gondolt már valaha arra, hogy eldobja az életét?

2. Hogy csinálná? Tett már előkészületeket? (Minél konkrétabb az elképzelés, annál nagyobb az öngyilkosság veszélye!)

3. Szándékosan gondol-e rá, vagy akkor is elötölulnak ezek a gondolatok, ha nem is akarja? (A passzív készítés veszélyesebb.)

4. Közölte már valakivel a szándékát? (A bejelentést mindig komolyan kell venni.)

Egy ilyen nyílt beszélgetésben nagyon hasznos, ha a segítők szól a maga félelméről és érzéseiről az öngyilkossággal kapcsolatban, ám semmiképp nem lenne bölcs dolog, ha – bármi úton-módon is – oktatgatni, győzködni próbálna. Egy öngyilkosságra hajló embert csak még nagyobb kétségbe esésbe taszíthatnak az olyasfajta kijelentések, hogy – „Csak erősebben kellene hinned...”, vagy „Nem tehetsz ilyet a családdal!”. Sokkal többet, lényegesebbet tesz, ha elmélyíti a viszonyát a másikkal, és megkísérli, hogy megértse, hogy érzelmileg közel kerüljön hozzá.

Így hangozhat egy lehetséges válasz a hangoztatott öngyilkossági szándékokra:

„Most nem lát semmilyen más kiutat.” vagy „Mit szeretne magában megölni?”

Így lehetőséget teremt a segítők az illetővel beszédbe eredni, azaz rákérdezni kilátástalansága mélyebb okaira, és a veszélyeztetettet legalább öngyilkossága elhalasztására rábírní. Adott esetben meg is ígértetheti az öngyilkossági terv elvetését.

A legtöbb öngyilkossági kísérlet azonban nem gondolják komolyan, „csak” segélykiáltás jelentésük van: több odafigyelést, segítséget, kapcsolatot, emberi közelséget, egy beszélgetést szeretnének vele elérni, hogy az alkalmazottak és a hozzátartozói törődjenek vele. Gyakran valami meghatározott, konkrét dolgot remélnek vele kicsikarni, pl.: helyezzék át; barátnője ne szakítson vele. Jelzés értékük miatt az ilyen öngyilkossági kísérleteket is komolyan kell venni. Kevésbé tapasztalt nem-szakember nehezen tesz különbséget a komoly és a látszólagos öngyilkossági szándék között. Mindenesetre minél nyíltabb, minél gyakrabban beszél a fogvatartott az öngyilkosságáról, annál valószínűbb, hogy nem lehet szó komoly szándékról. A komoly szándékot rendszerint nagyobb óvatossággal, mintegy mellékesen, rejtve nyilatkoztatjuk ki, amiért is laikusok ezt gyakran nem is észlelik. Egy önkéntes segítők lehetőségei ennek a tisztázására meglehetősen csekélyek, épp ezért ha öngyilkossági szándékokra utaló jelekkel vagy a szándék nyílt kijelentésével találkozunk, – már csak saját felelőssége okán is – helyesebb, ha tájékoztatja a büntetés-végrehajtási intézet illetékes munkatársát, akinek lehetősége van életmentő megelőző intézkedésekre.

Fordította: Dr. Végh József

Ifj. Lele József

A Tíz parancsolat szellemében – Bálint Sándor nevével

Lapunk egyik számában imajavallattal szolgáltam, úgy a magunk – mint segítők, mint a börtönökben szenvedők – mint a segítségünket, hiszem, várók és elfogadók – számára.

Tettem mindezt annak a tudatában, hogy rajtam kívül, tudom, sokan megteszik, illetve megtennék ugyanezt: másokért.

És azt is tudom, hogy a börtönben lévőeknek ma még a nagyobb része vélekedik úgy eme szándékunkról, hogy semmi szükség nincs rá. Ne csodálkozzunk ezen, hiszen az elmúlt, több mint fél évszázad könnyű alkalmak garmadját szolgáltatta arra, hogy az emberek elrosszuljanak. Tehették, mert a „Szabadság, szerelem!” jelmondat alatt elsősorban a bűnre vezető utakat nyitotta meg a gyengébb jellemű, a rosszra hajlamos emberek számára. Ki ne tudná azt, hogy könnyebb ezer rosszat elkövetni, mint egyetlen jót cselekedni.

Hőn szeretett nagyapántól gyermek koromban hallottam ezt a szót, amit talán ő is eleiről hallott, de bennem mély gyökereket eresztett, s az szerint is élek, hogy nem engedem, hogy bennem e nemes és szép emberi érzést építő gondolat, valami féle *vadhajtást*, s főként *vízajtást* ne nővessen.

Pedig igen sokszor megkísérett engem is a sátánként is emlegetett, de magamtól mindig meghatározottan távol tartott ördög. Ám ahhoz, hogy ezt meg tudjam tenni, hinni kellett. Hinni a jóban. Hinni abban, hogy akármilyen nehéz is hittől jónak, segítőkésznek és áldozatokhozónak lenni olykor, az eredmény, és pedig a jó eredmény nem maradhat el.

Jó eredménynek tudhatom tarsolyomban azt, hogy napról-napra fölemelt fővel, tiszta tekintettel nézhetek embertársaim szemébe. Minden, még a látszólag nehéz, kínos kérdéseikre is nyílt őszinteséggel tudok válaszolni.

És ennek a tökéletességnek egyetlen magyarázata az, hogy igyekszem teljes lényemmel, a *Tíz parancsolat* szellemében szolgálni hazámat, népemem, családomat.

Egy ízben *Bálint Sándor* professzor úr előadását hallgattam, amikor éppen ilyen témáról beszélt: érdemes e a Tíz parancsolat szellemében élni! És a nagy tudós a maga példájával állott elő, végighaladva mind a tíz parancsolaton.

Mindenki tadta, hogy ott és akkor valami magasztos sugárzás érintett meg bennünket. Az a *bálintsándori* fény, amihez hasonlót eladdig egyikünk sem érzett. És amikor a professzor az előadást befejezte, azt kérte a hallgatóktól, hogy bármilyen gondjuk is van az életben, vagy az étellel, legelőször a Tíz parancsolat szem előtt tartásával végezzék komoly, minden rosszra csábító dolgot kizárva – önvizsgálatot. Adják meg önmaguknak az emberek azt a kis időt, amíg elmélyülve átgondolják, mit miért tettek úgy, ahogyan megtették. Légyen az – tudatosan jó, vagy spontán –rossz. Ugyanis a Tíz parancsolat egyenként úgy épül bennünk egy teljes egészé, mint ahogyan a magból, vagy hajtásról nő a fa, amikor egészséges, szép lombbá alakul. Ha csak egyetlen részről is sérült, csonka, beteges fa lesz belőle. És az ilyen fát előbb utóbb kivágják, mert csúnya, és jobb híján

föltüzelik. Ám, ha – megfelelő gondozás mellett – szépen fejlődik, akkor mindenki örömét leli nézésében, és azon túl, hogy dísz az udvarnak, az utcának, vagy egy nagyobb tájnak, a gyümölcsét is szívesen esszük. Valahogy így van ez az emberiséggel is. Legtöbbször – hiszem – jó szülőktől, jó környezetben, tiszta lélekkel és szívvel, tehát ártatlansággal születünk. Növekedésünkkel párhuzamosan nyílik az értelmünk, és egyre több az önálló cselekedetünk. Nos, itt a szülő, és a környezet szerepe megnő, de nem biztos, hogy az írott, vagy íratlan kötelességét mindenki megteszi azért, hogy szépek, jók, és okosak legyünk, mint a szépen nevelt fa. Ahol rossz cselekedeteink, tetteink fölött a környezetünk elnéz, ott a fiatal is elkorcsosodik, előbb utóbb kiveti magából a családot, a közösséget, a társadalmat. Mert nem vi-
gyáztak rá kellő időben, és kellő *kedves-szigorral*.

Elrosszult emberek mindig voltak, vannak és lesznek. Bizonyos esetekben, és ideig elfogadható tán, hogy a környezet is hibáztatható abban, hogy az elrosszabulásra hajlamosak, gyöngye jelleműek mélypontra hullanak. De vajon gondolkodtunk-e már azon, hogy hol van az a határ, amikortól az embernek *önmagának kell felelnie* rossz tetteiért? Ki ne tudná azt, hogy bűnbakot keresni másban a legkönnyebb. Ám a felelősség elől való menekülés, olykor az élet elől való menekülés is, pedig éppen itt kellene kiegyenesednünk! Éppen itt van az utolsó alkalom a megtérésre – , hamár a bűn elkövetése előtt nem tudott magán az ember úgy uralkodni, hogy mégsem lopott, mégsem verekedett, mégsem ölt, s a többi.

Vagyis: valami erős kísértés miatt képtelen volt a Tíz parancsolatra gondolni – önmagáért, a tisztán maradásért. Mi hát a teendőnk? Hogyan segíthetünk azokon az embereken, akik krónikus betegek a bűnbeesésnek? Egyáltalán van-e olyan humánus eszköz-lehetőségünk, amelyet reménység-gel használhatunk értük, de nem velük szemben, s főképpen nem ellenük? Mert ha az utóbbit tesszük, akkor igenis cinkosak, egyszersmind bűnrészesek vagyunk!

Márpedig ilyen „segítés”-sel csak azt érhetjük el, hogy egyre több börtönt kell építenünk, s vajon átgondoltuk-e már, hogy milyen sokban van egy-egy börtönépület teljes fönntartása? És azt, hogy őszidőn a megsokasodott elkövető javarésze *csak azért* csinál valami „könnyű” bűntényt, hogy a telet meleg szobában, tévézve és olvasgatva tudja eltölteni. Vagyis: némelyek *megélhetés-szükségéből* tesznek rosszat, amire pedig éppen a mindenkor kormányoknak kelleni fölfigyelni, és olyan életkörülményeket biztosítani az ilyen jellegű bűnösök /akik valójában tehát nem bűnözők!/ számára, hogy létüknek legalább a minimuma meglegyen, s amelynek révén éppen ők mások létét /és vagyont/ többé nem veszélyeztetik. Mintha itt is lenne sok tennivalónk....

A másik – amit föltétlenül elsőként kellett volna említenem: a jószándékú emberek, elsősorban az Egyház tehet értük: a kitarító, nyugodt, és áldozatkész, segítő kéznyújtás. Ebben igenis az első helyen kell szerepeljen a Tíz parancsolat következetes megismertetése; azok nemzetmentő üzenete. Csak kizárólag e parancsolatok föltétlen betartásával érhet-

jük el azt, hogy kevesebb börtönt, és egyre több templomot építhetünk.

Csak a tiszta és büntelen élet igénye lehet föltétele annak, hogy ne börtönök, hanem templomok sokasodjanak már végre! Olyan tiszta, és bűn nélkül való emberekkel teljenek meg, amelyhez fénylő példát, Istenem, hány és mennyi honfitársunk adott már! Közöttük a korábbi írásunkban is idézett, szegedi tudósprofesszor *Bálint Sándor*, akinek életszentséggel telítődött példáját, lelkem mélyéből szeretném ajánlani mindazok számára, akik a bajba jutottakon segíteni akarnak. És azok számára is, akik ma még börtönökben eszik savanyú kenyerüket, pedig éppen rajtuk múlna, hogy otthonaikban, családjukkal együtt egyék az édes, a családot összetartó kenyeret és a templomban az Örökkévalóság kenyerét.

Keressük együtt ezt a kenyeret, amelyből mindenki törhet, s e törésnél kérjük ismét, és újra *Bálint Sándor* közbenjáró segítségét, mert hiszem és tudom Ő mindig segít.

Kérem a kedves Olvasókat, hogy a Hozzá szóló imák meghallgatásáról /az imameghallgatásokról/ adjanak hírt *Gyulai Endre* megyés püspök úrnak. Adja Isten, hogy minél több ima meghallgattassék, s általa minél több, ma még börtönben lakó szabaduljon meg onnan, és bűneitől; a Tíz parancsolat szellemében, *Bálint Sándor* nevével.

Új Szent fénye...

Új Szent fénye ível felénk,
Szeged-Alsóvárosra,
Emlékeztet mindnyájunkat
testvér: *Bálint Sándorra*.

Megáld a fény, reánk ragyog,
megvilágít, s oly meleg,
Mint a lélek, amely vágyik
szeretetre, s megremeg...

Kulcsold össze kezeidet,
áldd az órát, a percet,
Hogy az Új Fény ragyogja be
Imádságos lelkedet.

Hívd, és idézd ezt az Új Fényt,
Hisz Ő siet, s megsegít,
Benne bízz, és benne bízzál,
Ő szeret – nem keserít.

Imáidban, ha lefekszel,
hívd magadhoz ezt a Fényt,
Mondj magadban HÁZI Áldást;
szeretet-, és hit-reményt.

1996. III. 5.

Simon András

Az előítélet

Az előítélet tényleges ismeret nélkül való vélemény- és ítélet alkotás arról, amit, vagy akit képtelenek vagyunk elfogadni. Nem tudjuk, vagy nem akarjuk elfogadni, mert féltjük magunkat tőle. Attól félünk, hogyha nem tartanánk „őt” távol magunktól, akkor talán még az is kiderülhetne, hogy jobb nálunk, és ebben a feltételezett „jobb-ságban” szembesülnünk kellene saját rosszaságunkkal. Ez aztán alaposan megingathatná vele szemben képzelte morális fölnyünköt, és alaposan megtépázhatná én-képünköt is. Mit tegyünk hát?

Sokszor a legolcsóbb megoldáshoz folyamodunk: belevetítjük félelmeinket, kicsinyes fenntartásainkat a bizalmatlanul kezelt személybe, tárgyba, vagy jelenségbe és ezek alapján okot teremtünk magunknak arra, hogy leki-sinyeljünk.

Énünk automatikus önvédő mechanizmusa ez, a magunkról alkotott pozitív kép megőrzésének egyik eszköze. S minél inkább ragaszkodunk ehhez a gyakran agyonretusált és túlszinezett képhez, annál több előítéltre van szükségünk. Ugyanis az előítélet többnyire valamiféle kisebbségi érzés eleve kudarcra ítélt kompenzálása. Ha valamit, vagy valakit – mint „elő-elíteltet” – alapos tényfeltáró vizsgálat és tárgyalás nélkül a vádlottak padjára ültetünk magunkban, attól még nem remélhetjük személyiségünk megerősödését. Sőt, inkább az ellenkezője következik be.

A leggyakrabban azok hoznak előítéleteket másokról, akiknek nincs elég önismeretük és ezért nemcsak másokkal, de saját magukkal sincsenek tisztában. Ezek az emberek nem ismerik saját értékeiket – amelyeknek örülhetnek és amelyek megelégedéssel tölthetnék el őket –, de ugyanakkor a hibáikkal sincsenek tisztában. Mivel nincs bennük harmónia, képtelenek magukat elfogadni. Így aztán nem találják helyüket. Benső bizonytalanság gyötri őket. Másokhoz való viszonyukat többnyire hullámozó érzelmek és vaktában hozott előítéletek határozzák meg.

Ahhoz, hogy kiszabaduljunk elő-ítélkező természetükből, legelőször is alapos önismeretre van szükségünk. Ez – a még fel nem ismert értékeink mellett – természetesen fájdalmas szembesülést jelent a hibáinkkal is. Aki azonban gyengeségből nem vállalja ezt az önmaga árnyékával való nyílt küzdelmet, annak sohasem adatik meg ennek a nemes lovagi tornának a jutalma: a megbocsátás.

Mert az önismeret mezején nem vérontás folyik, a cél nem hibáink lemészárlása. A küzdelem nem a rossz tulajdonságainkkal való végső leszámolást jelenti, hanem pontos számbavételüket és megismerésüket. Ez is elég nagy küzdelem az önmagával eddig elégedett önértékünknek.

És érdekes módon a megbocsátás nem az „ellenségnek” szól, hanem saját magunknak. Persze, ez nem a hibáinkba való tehetetlen belenyugvást jelenti és nem is valami olcsó feloldozást a felelősség alól, hanem esendő emberi természetünk elfogadását azzal a szándékkal, hogy elszenvedve a bennünk időről-időre kiújuló „rosszat”, mégis megpróbálunk jobbak lenni. Ez benső harmóniánk alapja. Akiben van elég irgalom ahhoz, hogy megbocsásson magának, az már nem szorul arra, hogy a magában gyűlölt bűnöket előítéletekkel másokba vetítse és így reméljen kétes benső megtisztulást. Így függ össze az előítélet az önismeret és a megbocsátás. De a cél egyszerűen csak az: hogy jók legyünk.

Valamennyi római katolikus, görög katolikus, evangélikus, református és más protestáns börtönlelképásztor, a Mécses Lelkiség utolsó pénteki keresztútját végző, vezető lelképásztor és világi hívő munkatársunk, tagtársunk, valamint érdeklődő testvéreink figyelmébe!

Az 1997. évi Közgyűlésünkön ellenszavazat és tartózkodás nélkül elfogadtuk Krisztusra mutató példaképünknek a Jobb Lator. Ugyanakkor elfogadtuk az emléknapi napot, azaz azt a napot, melyen megkülönböztetetten emlékezünk meg róla, amikor taglajuk a Jobb Lator életét, de főleg a halála előtti szavait, azt a tényt, hogy bűnösségét felismerte, megbánta és bevallotta, és a legfontosabb, hogy felismerte a mellette keresztre feszítettben az Istent. A Jobb Lator bűnöző volt. Ismerte a bűnt, érezte az üldöztetés és elfogadás, a börtön keserveit, a halálra ítéletet és átélte magát a kivégzést is. Tehát a jelen elítéltejei maguk közül valónak érezhetik. Hiteles személy a számukra. Ezért hiteles az utolsó órai viselkedése is. Hiszen nem „kívülről” és „felülről” mutatja meg számukra is az Istent, de belülről, mint „közülük való” teszi ezt!

Ugyanakkor a Jobb Lator mint Krisztusra mutató példaképünk nekünk is „munkatársunk. Nekünk, akik a börtönpasztorációt végezzük: papoknak, világi munkatársaknak, levelezőknek, imádkozóknak, utógondozóknak és mindenkinek, akik hivatalból vagy önkéntesen kapcsolatba kerülünk a megvetett testvéreinkkel. Miután Krisztusban ők is testvérei minden igazi vallását gyakorló embernek! Munkatársunk va-

lamennyiünknek, mert bebizonyította, hogy még az utolsó órában is... lehetőségünk van Isten felé fordulni, felismerni önmagam haszontalan életét, bűneinket, lehetőségünk van rádöbbenni az Igazságra és rendezni kapcsolatunkat Istennel. A Jobb Lator utolsó órája értelmet ad a legelvetemültebbekkel való sokszor reménytelennek tűnő foglalkozásnak, a velük való törődésnek.

A Jobb Latorról mint Krisztusra mutató példaképünkről minden húsvét előtti hónap utolsó péntekén emlékezünk meg kiemelten. Ezt az időpontot a MKPK szeptember 10-i konferenciáján is jóváhegyta.

Kérem ezért minden érintett és érdeklődő katolikus és protestáns lelképásztor, hogy ezen a napon homíliájukban is, a keresztúti ájtatosság elmélkedése során is, igeliturgiában, bibliamagyarázatukban stb. kiemelten foglalkozzanak a Jobb Latorral, a Krisztusra mutató példaképünkkel!

Külön kérem a börtönökben tevékenykedőket, hogy az elítéltek körében tudatosítsák a Jobb Lator személyét, kiemelve Krisztus válaszána jelentőségét!

Dr. Majzik Mátyás

Kereskényi Sándor
református segédlelkész

Karácsony Nagyfán

A hatalmas rácsos kapu az ő egyetlen mozdulatára engedelmesen kitérül előttünk. Kis csoportunk belép; körülnézünk. Kisebb-nagyobb épületek, gondozott környezet, csend és nyugalom; még távolról szemléljük a betonúton haladó két fiatal férfit is. Átlagos munkahelyen, egyszerű dolgozó emberek közösségében érezhetve magát a gyanútlan látogató, minket azonban – valahol mélyen, legbelül – fojtogat valami: Hiszen mi tudjuk, hová jöttünk.

A nagyfai börtönsziget lakói semmivel sem látszanak „bűnösebbnek”, mint bármely szabad polgár. Egységes, szürkekék öltözetük jelzi csupán, hogy ők a társadalom egy különálló csoportját alkotják: megtettek valamit, ami tiltott, ami bűn, ami elfogadhatatlan.

Miért? – ezt talán soha senki nem kérdezi meg tőlük. Mi sem tesszük, látogatá-

sunk nem ezt célozza: számunkra a jövő válik fontossá. Ami megtörtént, azon változtatni, sajnos, már senki nem képes. Hogyan tovább – csakis ez lehet a lényeg, minden esélyt a jövő rejt magába.

Az istentisztelet hírére a nagyterem percek alatt szinte teljesen megtelik. Nem tudhatjuk, mit éreznek ők és mi játszódik le bennük, és ők sem tudnak a bennünk egyre növekvő feszültségéről, nem láthatják két érzés kíméletlen küzdelmét. Két érzését, melyeknek, neve: hála és valami-féle önvád. Kimondhatatlan hálát és örömet érzünk az egyik percben, és némán így imádkozunk: „Köszönöm, Uram, hogy számunkra is van szabadulás, hogy az ajtó előttük is nyitva áll!”, a következő pillanat azonban kétséggel és önváddal teli. Ekkor már magunkat bíráljuk: „Könnyű nekem, hiszen és szabad vagyok!”. És elgondolkozunk, mennyire el-

halványul még előttünk is szabadítás öröme, ha néha-néha gondok és problémák jelennek meg hétköznapijainkban; mennyire hajlamosak vagyunk a különböző csapásokért Istent vádolni, s hányszor kérdezzük szemrehányóan: „Ha Isten szeret, miért engedte, hogy ez történjen velem?”.

Az ellentmondás percéről percre súlyosabb: szólni szeretnénk hozzájuk, de valami mégis visszahúzó, talán kétség, talán félelem, talán maga az, hogy szabadok vagyunk. És elkezdjük csodálni ezeket az embereket, azt a hatalmas erőt, amely képessé teszi őket türelmesen várni a szabadság visszaérkezéig.

Az egyetlen, ami számukra megoldás lehet: a remény. Remény, hogy egyszer minél többen közülük magukra ismernek Gyökössy Endre sorraiban:

„A Fény. És tudom, ki az.
Belülről, bennem hallom a bangját.
Az életről beszél...”

Figyelem!

Börtönpasztorációs konferencia 1998.

A Mécses Lelkiség folyóirata ez évben már az ötödik évfolyamát éli. A lap megérlelte saját arculatát, tartalmában pedig – a szakemberek által is elismerten – színvonalas.

Az öt éves évforduló alkalmas lehetőség arra, hogy megünnepeljük. Az ünneplést egy nemzetközi konferencia rendezésével szeretnénk megvalósítani. Tervezetten: november 5–6–7-én, Szegeden. A konferenciát három témakörben képzeltük el:

- Teológiai:** Bűn és bűnhődés; Krisztus világ börtönlelkipásztora; Keresztúti ájtatosság a megvetettekért; Jobb Lator a Krisztusra mutató példaképünk; Ökumenizmus a Társaságban; Teológiai tanfolyam a börtönben stb.
- Gyakorlati:** A gyakorlati börtönpasztoráció; Sajtóapostolkodás; Levelező szolgálat, Utógondozás és a rehabilitációs otthonaink; A Bv és a börtönpasztoráció együttműködése; Börtönpasztoráció a büntetésvégrehajtás szemével, stb.
- Jogi, elméleti:** Az elítéltek státusa, jogai, kötelességei; Utógondozás és prevenció, Mit nevezünk börtönpasztorációnak?; Történelmi egyházak – szekták, mások. Börtönpasztoráció mint bűnmegelőzés; A börtönpasztoráció és más szervezetek együttműködése; Állam és börtönpasztoráció; Finanziális kérdések.

A konferencia címe: **Jobb Lator, a Krisztusra mutató példaképünk** (Nemzetközi börtönpasztorációs konferencia)

A konferencia elképzelt részletes programját és a hozzájárulás mértékét következő számunkban ismertetjük.

A konferenciára előadónak vagy résztvevőnek jelentkezni lehet a Társaság központjába: 6753 Szeged-Tápé, Heller köz 6. Tel./fax: (62) 495-592 vagy E-mailon: mecses_majzik@tizsanet.hu

JOB LATOR a Mécses Lelkiség lapja

Kiadja: a Mécses Szeretetszolgálat Magyar Börtönpasztorációs Társaság katolikus börtönlelkipásztori szolgálata
Alapító főszerkesztő: Dr. Majzik Mátyás – Szerkesztőség: 6753 Szeged-Tápé, Heller köz 6. Telefon/fax: 36 62 495-592.

E-mail cím: mecses_majzik@tizsanet.hu http://www.tizsanet.hu/mecses_majzik/

ISSN 1218-4284

Előfizetés egy évre: Belföldön 500 Ft, külföldön: 10 USA\$ vagy ennek megfelelő értékű más valuta

Nyomdai kivitelezés: Agapé Kft. Ferences Nyomda és Könyvkiadó, Szeged